

Doğal fotoğraflar bizi biz yapıyor

16.09.2012

Haberiniz olmadan, doğal haliniz ile çekilen kareler duygularınızı, mimiklerinizi ve hareketlerinizi daha güzel yansıtıyor. Ancak işin içersine poz vermek girince, yüzde sahte bir gülümseme, vücutta doğal olmayan bir duruş ve gözlerde yalancı bir bakış beliriyor.

Gazetecilerin olmazsa olmaz malzemeleri arasında, kalem, not defteri, ses kayıt cihazı ve fotoğraf makinesi geliyor. Özellikle fotoğraf makinesi gazetecinin şahit olduğu veya tanıklık ettiği olayı okuyucularına aktarabilmesi adına önemlidir. Gazeteciler olayları fotoğraflarken söz konusu habere gerçeklik ve güvenilirlik katabilmek için uğraş verirler. Böylece basın sektöründe fotoğraf bir anlamda gerçekliği bizlere sunan bir öğe olarak ele alınır. Hedef kitle basında yer alan birçok fotoğrafı bu göz ile algılar ve gerçekliğe tanıklık ettiğini düşünür.

Okumuyoruz, bakıyoruz

Bundan dolayıdır ki, birçoğumuz gazeteleri okumuyoruz. Gazeteyi elimize alıp, sayfalarını çeviriyoruz ve haberlere konu olan fotoğraflara bakıyoruz. Gazetenin sadece iri puntolarla yazılmış manşetlerine ve fotoğraflarına bakmak, gazeteyi okumakla eş değerde görülmemeli. Fotoğrafların zihnimizde daha fazla yer ettiğini ve unutulmadığını göz önüne alırsak, fotoğrafın gücünü bir kez daha hatırlamalıyız. Fotoğraflar zihnimizi meşgul eden bu kadar güçlü materyaller olmalarına rağmen, gazetecilerin fotoğraf etiği konusunda tartışmaları devam ediyor. Özellikle silahlı çatışmaların yaşandığı bir bölgede gazetecilik yaptığınız zaman, etrafınızda olup biten her şey size fotoğrafını çekebileceğiniz özneler olarak görünmeye başlıyor. Bir başka değişle duygularınızı ve tecrübelerinizi yaşadığınız ortama vermek yerine, "en iyi haberci" olmak adına etrafınızda olup bitenleri görüntülemeye başlıyorsunuz. Bu biraz da gazetecilik mesleğinin tarafsızlık ilkesinden gelen bir davranış yapısıdır.

Savaşın görünmeyen yüzünü

Örneğin 1968 yılında Vietnam'da fotoğrafçı Eddie Adams tarafından yıllar önce çekilen ve günümüze kadar ulaşan bir fotoğraf, gazetecilerin savaş sırasında meslek olarak ne kadar zor durumda kaldıklarını gösteriyor. Bir asker sivil bir kişinin başına tabancayı dayıyor ve fotoğrafçı Eddie Adams bu anın fotoğrafını çekiyor. Söz konusu fotoğraf sayesinde Eddie Adams bizlere savaşın görünmeyen yüzünü gösterdiği ve kamuoyunu bilgilendirdiği için ödül de kazanıyor. Bu fotoğraf ayrıca kamuoyunun bir başka durumu görmesini ve düşünmesini de sağlıyor. Yazar Susan Sontag "On Photography" (Fotoğraf Üzerine) isimli kitabında da belirttiği gibi, fotoğrafçı olarak o anı görüntülemek isterken makinenizi elinize almanız ve pozisyon almanız, elinde silahı tutan kişiye şu mesajı veriyor: "Tetiği çek, ben de fotoğrafı çekeyim". Bir başka deyişle bir nevi fotoğrafçı anı görüntülemek isterken ve olaya tarafsız bir göz ile yaklaşırken, o şiddetin uygulanmasını da teşvik ediyor. Olayla ilgili şu soruyu da sormak mümkün: "Fotoğrafçı anı görüntülemese, bu olay yaşanmayacak mıydı?" Cevabınız ister evet ister hayır olsun, burada Susan Sontag'ın bakış açısı fotoğrafçının ahlaki duruşu ile ilgili olsa gerek. Olayla ilgili fotoğrafı çekenin "pasif" duruşu Sontag'ı rahatsız ediyor. Sonrasında bu fotoğraf sayesinde dünya kamuoyunun dikkati Vietnam'a çekiliyor. Öncesinde bir şeyler yapabilmek mümkün mü? Bugün dahi tartışılan bir konu olmaya devam ediyor.

Yağlı boya tablosu yapar gibi

Basında çalışan sayfa sekreterleri veya sayfa tasarımcıları genellikle "poz/sabit" fotoğraflar yerine "hareketli/doğal" fotoğrafları daha fazla tercih ediyorlar. Bunun en temel nedeni ise; hareketli ve doğal fotoğrafların sayfaya vereceği doğallık ve rahatlıktır. Kendi yaşamınızı bir düşünün, en fazla beğendiğiniz fotoğraflar doğal olanlardır. Sizin haberiniz olmadan, doğal haliniz ile çekilen kareler duygularınızı, mimiklerinizi ve hareketlerinizi daha güzel yansıtıyor. Ancak işin içersine poz vermek girince, yüzde sahte bir gülümseme, vücutta doğal olmayan bir duruş ve gözlerde yalancı bir bakış beliriyor. Poz verilmiş karelerde, sanki yağlı boya tablosu yapar gibi,

ekeceğimiz fotoğrafın her milimini hesaplayarak ve organize ederek çekiyoruz. Bunları moda fotoğraflarında görmemiz mümkün. Zaten moda fotoğrafçıların birçoğu yağlı boya sanatının geleneklerinden etkilendiğini söylemeliyiz. Moda fotoğrafçıları da yağlı boyada olduğu gibi fotoğraf öznelerine poz verdiriyorlar ve fotoğrafın nasıl görüneceğini, daha fotoğrafı çekmeden kafalarında kurguluyorlar.

Poz fotoğraflar gerçekliği yok ediyor

Basında en fazla hareketli ve doğal fotoğraflar dikkatimi çekiyor. Kıbrıs Türk basınında bu tür fotoğraflara rastlamak nadir oluyor. Birçok basın kuruluşunun bırakın fotoğrafçısının bulunmadığını, gazetecisi bile yok. Kadrosunda fotoğrafçı ve gazeteci bulunmayan bu kuruluşlar, haliyle ajanslardan kendilerine servis edilen daha sabit fotoğrafları tercih ediyorlar. Bu noktada şuna da inananlardanım, poz fotoğraflar yani kurgulanmış fotoğraflar gerçeklik konusunda sorunlu fotoğraflar olarak karşımıza çıkıyor. Örneğin bir kişiye ele alalım; kameraya poz verdiği zaman o kişinin duygularını yok ediyoruz. Mutsuz ise mutlu gösterilmesi gibi. Boyece siz aslında o ana tanıklık etmiyorsunuz da mevcut durumu kurgulayıp değiştiriyorsunuz. Bu gazetecilik mesleğinde hiç istenilmeyen ve kabul edilmeyen bir durumdur.

Vicdanımız ve ahlakımız ile hareket

Konuyu özetlersek, gazetecilik mesleğinde fotoğrafçıların yeri ve önemi yadsınamaz. Tarihe tanıklık etmemizin en buyok yardımcıları olduklarını dile getirmeliyiz. Fotoğrafıların tarafsız ve objektif olma uğruna ahlak ve vicdanlarını kaybetmelerini veya gizlemeleri ise kabul edilebilir durumlar olmuyor. Yukarıda verilen örneklere, "fotoğrafçılar kendi üzerine düşeni yapmıştır ve kamuoyunu bilgilendirmiştir" diyebiliriz. Burada bir haklılık payı da bulunuyor. Benim goruşum, gazetecilerin de fotoğrafçıların da toplumun bir parçası oldukları ve fotoğrafını çektikleri haberini yaptıkları konulardan sorumlu oldukları noktasıdır. Boyece haberini yaptığımız, fotoğrafını çektiğimiz her konuda vicdanımız ve ahlakımız ile hareket edebiliriz.